

Nr 211

Av herr **Aastrup m. fl.**, i anledning av vissa av Kungl. Maj:ts gjorda framställningar om anslag under fjärde huvudtiteln.

Den framlagda försvarsbudgeten har av chefen för försvarsdepartementet med hänsyn till läget i försvarsfrågan betecknats som endast preliminär.

I avbidan på resultaten av 1955 års försvarsberednings överväganden har det synts försvarsministern angeläget att den framlagda budgeten håller möjligheterna öppna för ett eventuellt försvarsbeslut vid årets riksdag.

I budgetförslaget har på grund av dessa skäl endast de anslag ökats definitivt, vilka icke för nästa budgetår enligt försvarsministerns uppfattning kan anses vara direkt beroende av ett eventuellt beslut i försvarsfrågan. Dessa definitivt äskade anslag uppgår till ett sammanlagt belopp av endast 176 milj. kronor under 131 anslagpunkter mot en anslagssumma på 2 135 milj. kronor för de 63 utbrutna punkterna, varvid de utbrutna anslagen, i avbidan på särskild proposition, med vissa uppgivna undantag, upptagits med beräknade belopp, som är lika med de i årets riksstat angivna anslagen. Kapitalbudgeten har i sin helhet utbrutits med hänsyn till behovet av samordning med behandlingen av anslagen på driftbudgeten.

Riksdagens behandling av fjärde huvudtiteln måste därför i detta skede begränsas till de definitivt äskade anslagpunkterna, medan prövningen av de utbrutna får anstå till dess Kungl. Maj:ts förslag härom föreligger.

Finansministern har i sin översikt av den ekonomiska politiken framhållit att han räknar med riksdagens medverkan till återhållsamhet vid prövningen av anslagsfrågor.

När det gäller försvarsbudgeten tillkommer som ytterligare motiv för sådan restriktivitet försvarsfrågans ovissa läge. Det bör alltså enligt vår uppfattning föreligga synnerligen väl motiverade skäl för organisationsändringar och därav föranledda höjningar samt uppräknningar av de definitivt äskade anslagpunkterna.

Utifrån detta allmänna resonemang föreslår vi följande ändringar i Kungl. Maj:ts förslag till reglering för budgetåret 1958/59 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel.

Punkt 3. Försvarsdepartementet: Omkostnader

Anslaget föreslås uppräknat från 120 000 kr. för budgetåren 1956/57 och 1957/58 till 125 000 kr. Nettoutgiften för budgetåret 1956/57 uppgick till 116 061 kr. Försvarsministern motiverar uppräknningen med prisstegringar

m. m. I det tryckta statsfinansiella läget bör anslaget bibehållas vid 120 000 kr.

Punkt 4. Försvarets civilförvaltning: Avlöningar

Anslaget ökas enligt budgetförslaget från 4 260 000 kr. till 5 049 000 kr. för 1958/59. Stegringen är 789 000 kr., varav för 1957 års lönerevision m. m. 746 930 kr. Resten, i runt tal 42 000 kr., betingas av inrättandet av tre nya tjänster för maskinoperatörer inom hålkortscentralen, omfattande f. n. 17 personer inklusive arbetsledande personal. I motiven anföres att hålkortsrutinerna beträffande försvarets månadslöner och arméns verkstadsbokföring skall utbyggas. Den föreslagna befattningen som förste maskinoperatör i Ae 12 avser arbetet med försvarets månadslöner, medan tjänsten som maskinoperatör i Ae 10 gäller arbetet med arméns verkstadsbokföring.

Den tredje maskinoperatören i Ae 9 skall handlägga tillfälliga arbetsuppgifter, försöksverksamhet med nya fasta rutiner samt tjänstgöra såsom ersättare vid sjukdom m. m.

Det gäller här en relativt sett avsevärd förstärkning av personalen på denna avdelning. Med tanke på den av finansministern rekommenderade återhållsamheten synes det oss att utökningen av personalstyrkan i detta fall bör ske i två etapper. Om Kungl. Maj:t skulle finna att uppenbara olägenheter uppkommer, om avdelningen inte tillföres även tjänsten som maskinoperatör i Ae 9 förutsätter vi, att förslag härom framlägges i riksstatsförslaget för budgetåret 1959/60.

Vi föreslår därför, att tjänsten som maskinoperatör i Ae 9 utgår, varigenom anslaget reduceras med 12 974 kr. eller i runt tal 13 000 kr.

Punkt 5. Försvarets civilförvaltning: Omkostnader

Anslaget under denna punkt föreslås höjt från 870 000 kr. 1957/58 (800 000 kr. 1956/57) till 970 000 kr. Nettoutgiften budgetåret 1956/57 uppgick till 689 385 kr.

I anslagsökningen ingår ett belopp av 3 500 kr. för avisering om patentansökningar. Det anföres i motiven att i patentsektionens arbetsuppgifter ingår bland annat att fortlöpande följa i Post- och Inrikes Tidningar förtecknade kungjorda patentansökningar samt att med ledning därav i patent- och registreringsverket göra utdrag ur ansökningar av intresse för försvaret och med bifogande av sådana utdrag anmäla de ifrågakomna ansökningarna till berörda myndigheter.

På grund av biträdespersonalens arbetsbörda har normalt åtgått en tid av två veckor, vilket icke anses tillfredsställande med hänsyn till den tidsfrist på 8 veckor, under vilken invändning mot kungjord patentansökan kan göras. Genom att utnyttja ett privat företags aviseringstjänst skulle distributionstiden kunna nedbringas till endast en vecka. Kostnaderna för de

närmaste åren beräknas icke skola överstiga 4 000 kr. per år. Samtidigt bortfaller materialkostnaderna, ca 500 kr., för avisering i hittillsvarande form.

Den tidsvinst, en vecka, som här ställs i utsikt måste mätas mot kostnadsfördyringen på 3 500 kr. för statsverket.

Det torde finnas skäl ställa sig tveksam till värdet av en så förhållandevis liten tidsvinst. Vederbörande myndigheter har dock redan vid det gamla systemet normalt 6 veckor till förfogande för vidtagandet av de åtgärder, som anses böra komma i fråga.

Därutöver ställer man sig den frågan, om inte den aviseringsverksamhet, som patentbyråerna brukar utföra, skulle kunna utnyttjas, eventuellt till en viss låg kostnad.

Patentsektionen måste väl därutöver under alla omständigheter följa de utlagda patentansökningarna. Att då aviseringstjänsten skulle vara så betydande förefaller knappast troligt. I så fall borde redovisats vad denna lättnad i patentsektionens arbetsbörda, om förslaget genomföres, medför för konsekvenser.

Under denna anslagspunkt upptages även kostnaderna för en planerad utbyggnad av hålkortscentralens kapacitet. I det föreliggande ansträngda statsfinansiella läget synes denna utbyggnad böra kunna ske i något långsammare takt. Vi föreslår därför en reduktion med i runt tal 16 500 kr. Vi föreslår alltså, att anslaget under förevarande punkt uppföres med 950 000 kr., innebärande en besparing av 20 000 kr.

Punkt 6. Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga har framlagt förslag rörande försvarets sjukvårdsstyrelsens materielbyrå och rent administrativa enheter. I fråga om materielbyrån har de sakkunniga ej funnit skäl föreslå vare sig utökning eller minskning av antalet tjänster. Däremot föreslås ett antal löneregleringar och överföringar av tjänster till sjukvårdsstyrelsens avlöningsanslag.

Departementschefen tillstyrker de sakkunnigas förslag.

Detta innebär i stort sett följande ändringar.

1) Chefen för sjukvårdsstyrelsens materielbyrå är enligt nuvarande organisation en regementsofficer ur trängtrupperna, för närvarande *major*, placerad i *Ao 23*. Han placeras nu i *Bo 1* — *byråchef*. De sakkunniga framhåller att byråns verksamhet innefattar såväl tekniska som administrativa och kamerala uppgifter. Visserligen förutsättes att chefen för byrån skall fullgöra sina uppgifter i hög grad självständigt men han skall dock ha löpande kontakt med styrelsens medicinska fackavdelningar och försvarsgrensöverläkarna. I juridiska angelägenheter i samband med upphandlingar samt i fråga om mera kvalificerade kansliuppgifter biträdes byrån av styrelsens kansli.

I praktiken torde endast regementsofficer ur trängtrupperna kunna komma i fråga. Detta understrykes även av överbefälhavaren som i detta sammanhang dock instämmer med chefens för armén förslag att den av de sakkunniga föreslagna indragningen av beställningar för en major och en kapten vid trängtrupperna icke verkställs. (Majoren i Ao 23 liksom kaptenen i Ao 21, varom mera nedan, återfinnes på arméns allmänna avlöningsanslag men skulle nu uppföras på sjukvårdsstyrelsens avlöningsanslag). Merkostnaden för denna lönegradsuppflyttning blir 11 038 kr.

2) I den nuvarande organisationen förestås utrustningssektionen av en kapten i Ao 21. Tjänsten utbytes mot en major i Ao 23 till en merutgift av 2 492 kr.

3) Ingenjören i Ae 17 på denna sektion utbytes mot en byråingenjör i Ae 19 medförande en ökning av 2 032 kr.

4) Kontorsskrivaren i Ao 13 blir assistent i Ao 15 — 1 642 kr.

5) Tjänsten som röntgentekniker i Ae 12 omvandlas till biträdande ingenjör i Ae 13 medförande en anslagsökning av 752 kr.

6) Kanslibiträdet i Ao 7 göres till kontorist i Ao 9 — 1 212 kr.

7) I stället för en kontorist i Ae 9 föreslås ett kanslibitråde i Ae 7 vid förvaltningssektionen, medförande en anslagsminskning med 1 212 kr.

8) Ett kanslibitråde i Ae 7 — biträde för skriv- och kontorsgöromål vid förvaltningssektionen.

Mot en ökning av 96 188 kr. svarar en minskning med 79 332 kr. resulterande i en nettoökning med 16 856 kr.

Sjukvårdsstyrelsens kansli, ekonomisektion, expedition och för styrelsen gemensam personal sammanföres till en administrativ sektion och i samband därmed uppflyttas nuvarande byrådirektörstjänsten i Ao 24 till Ao 26 (ökning 2 910 kr.) och indrages en kanslibiträddestjänst i Ae 7 (minskning 11 108 kr.).

Totalt innebär förslaget en kostnadsökning av 8 658 kr.

Om lönegradsuppflyttningarna ej vidtages, men organisationsomläggningen det oaktat genomföres, skulle uppenbarligen viss anslagsminskning uppkomma.

Försvarets civilförvaltning har framhållit att det synes i och för sig kunna ifrågasättas huruvida icke ställningstagandet till de sakkunnigas förslag beträffande sjukvårdsorganisationen inom försvaret kan tänkas leda till resultat, som påverkar organisation och personaluppsättning jämväl inom de delar av sjukvårdsstyrelsen, som nu är aktuella.

Detta förhållande liksom de tidigare åberopade statsfinansiella skälen talar enligt vår åsikt för ett uppskov med den föreslagna åtgärden.

Punkt 12. Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar

1956 års försvarsförvaltningssakkunniga har ävenledes föreslagit en översyn av detaljorganisation, personalbehov och löneställningar m. m. beträff-

fande de delar av den centrala försvarsförvaltningen, vilkas organisation fastställts genom beslut av 1954 års riksdag.

Departementschefen har i huvudsak anslutit sig till de sakkunnigas förslag.

Det bör erinras om att de sakkunniga ansett sig kunna konstatera att nuvarande ordning fungerar tillfredsställande.

De sakkunnigas förslag innebär att antalet befattningshavare i ämbetsverket minskar från 219 till 210. Å andra sidan kan ett behov av personalförstärkning med fyra befattningshavare uppkomma utanför ämbetsverket. Antalet föreslagna lönerogleringar är 11.

Av särskilt intresse vid bedömningen av denna omorganisation är det förhållandet att häst- och veterinärmaterielbyrån med hänsyn till de reducerade arbetsuppgifterna skall indragas och ersättas med en sektion, benämnd hästsektionen.

Den för hästsektionen avsedda personalen avses, i förhållande till den för häst- och veterinärmaterielbyrån avsedda personalen, kunna minskas med — förutom överfältveterinären och en major å allmänna sektionen — två kanslibiträden i Ae 7 och tre biträden för skriv- och kontorsgöromål.

Det synes oss, att den föreslagna omläggningen av häst- och veterinärmaterielbyrån skulle kunna ske med tanke på de reducerade arbetsuppgifterna utan att övriga ändringar i organisationen därav nämnvärt skulle beröras och att alltså den förutsedda besparingen under alla omständigheter bör kunna uppnås. Förslaget bör alltså i denna punkt genomföras.

Överfältveterinärens ställning har varit föremål för yttrande från flera remissmyndigheter. Departementschefen stannar för att föreslå att överfältveterinärens beställning uppföres i lönegrad Ao 26 och att han placeras som chef för centralbyråns nya hästsektion. De sakkunniga hade föreslagit att chefskapet skulle utövas av en fältveterinär i Ao 24. Departementschefen utbyter nu denna befattning mot en befattning som regementsveterinär i Ao 23. Så länge överfältveterinärens ställning och placering är så oklar och han nu sättes åtminstone tills vidare som chef för hästsektionen förefaller övervägande skäl tala mot att en befattning som regementsveterinär i Ao 23 tillföres sektionen. Det torde vara riktigare att avvakta resultatet av omorganisationen och de överväganden rörande överfältveterinärens placering och arbetsuppgifter som kan förväntas. Vi avstyrker alltså förslaget rörande denna tjänst i Ao 23, men tillstyrker att personalen å hästsektionen enligt departementschefens förslag utökas med ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

I fråga om *materielbyrån* har de sakkunniga föreslagit att åtta befattningar skall indragas från och med den 1 juli 1958.

Denna omorganisation och därigenom betingade besparingar torde kunna genomföras utan att den biträdande ingenjören i Ae 13 utbytes mot en byrå-

ingenjör i Ae 19 och en kansliskrivare i Ao 10 utbytes mot en kontorsskrivare i Ae 13 (utrustningssektionen).

Det synes också av enahanda skäl tveksamt huruvida de två kollektivanställda avsynarna vid kontroll- och verkstadssektionen bör utbytas mot tekniska biträden i Ae 7 .

Vi föreslår av här anförda skäl att organisationen genomföres utan att de här särskilt omnämnda tjänsterna tillkommer. De sakkunniga har utöver detta föreslagit:

1) Förstärkning av mobiliserings- och anskaffningssektionen med en arvodesbefattning för pensionerad underofficer i A 16, avsedd för mobiliseringsplanläggning samt ett biträde för skriv- och kontorsgöromål, avsett för livsmedelsdetaljen, varvid en kontoristtjänst i Ao 9 kan utgå.

Den sistnämnda ändringen kan av oss tillstyrkas medan däremot med arvodesbefattningen bör anstå tills längre fram. Departementschefens förslag i denna punkt torde därför avslås.

2) Omorganisationen av drift- och kontrollsektionen bör av samma skäl anstå, och förslaget avstyrkes alltså.

3) Placeringen av en regementsveterinär i Ao 23 torde likaledes kunna i nuvarande statsfinansiella läge kunna anstå, och förslaget torde därför inte bifallas.

4) Den föreslagna omändringen på *drivmedelsbyrån* innebärande ersättning av en kontorist i Ag 9 och ett biträde för skriv- och kontorsgöromål med högre tjänster, nämligen en för kansliskrivare i Ao 10 och en för kanslibiträde i Ae 7 torde utan större olägenheter kunna anstå t. v. och avstyrkes därför.

Av enahanda skäl föreslår vi att förstärkningen av denna sektion med en major i Ao 23 och en byråingenjör i Ae 21 inte genomföres under budgetåret 1958/59.

5) Ersättningen av en tjänst som assistent i Ae 15 på mobiliseringsdetaljen med en arvodesbefattning för pensionerad underofficer i A 16, omändringen av de två tjänsterna för ingenjör i Ae 17 (å bränslesektionen) och kanslibiträdestjänsten i Ae 7 på drivmedelssektionen, som föreslås utgå, får bedömas mot bakgrunden av konsekvenserna av att Kungl. Maj:ts förslag enligt våra yrkanden ej genomföres.

6) Övriga omorganisationsförslag avseende *centralbyrån* och *administrativa byrån* m. m. (s. 43—45 i budgetförslaget) bör kunna av tidigare anförda skäl anstå och avstyrkes således, varvid det dock bör under utskottsbehandlingen undersökas om vissa indragningar och besparingar trots detta redan nu skulle kunna genomföras.

Anslaget under denna punkt föreslås av departementschefen höjt från 2 330 000 kr. till 2 850 000 kr., varav dock 460 365 kr. tillkommit på grund av 1957 års löneplansrevision.

Vi föreslår, att de ändringar i personalförteckningen, avlöningsstaten m. m. som föranledes av vad vi i det föregående föreslagit genomföres gentemot Kungl. Maj:ts förslag och motsvarande lägre förslagsanslag anvisas till arméintendenturförvaltningen.

Punkt 13. Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader

Departementschefen föreslår en höjning av anslaget från 223 000 kr. till 270 000 kr., varav 35 000 kr. för anskaffningen av kontorsteknisk utrustning.

Av statsfinansiella skäl bör denna anskaffning kunna anstå t. v.

Punkt 17. Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader

Då nettoutgiften 1956/57 uppgick till 15 629 kr. yrkar vi att anslaget nedsattes från föreslagna 20 000 kr. till 16 000 kr.

Punkt 28. Armén: Bränsle m. m.

Anslaget föreslås uppräknat med 1,7 milj. kr. till 19 700 000 kr.

Arméintendenturförvaltningen uppskattar bränsleförbrukningen till oförändrat 74 000 normalton kol och baserar sitt uttalande på ett pris per normalton av 137 kr. Sedan detta anslagsäskande gjordes, har kolpriset sjunkit med ca 20 procent och ligger således under den nivå från vilket den nämnda höjningen beräknats. Departementschefen framhåller i sitt yttrande, att det med hänsyn till den nedåtgående tendens, som kunnat förmärkas beträffande kolpriserna kunde vara befogat med en begränsning av anslagshöjningen. Med tanke på de önskemål som framkommit om en förbättrad rumstemperatur i försvarsväsendets tjänsterum och expeditionslokaler anser han sig emellertid böra tillstyrka den begärda anslagsökningen. Det nu föreslagna anslaget skulle möjliggöra en temperaturförbättring som motsvarar 20 procent av bränslekostnaden. Enligt vår mening bör dock en temperaturförbättring motsvarande 10 procent av kostnaden vara tillräcklig. Detta möjliggör en stegring av temperaturen med omkring 2 grader.

Med hänsyn härtill föreslår vi, att anslaget reduceras med 1 000 000 kr. och att för Bränsle m. m. uppföres ett förslagsanslag med 18 700 000 kr.

Punkt 29. Armén: Telefon m. m.

Departementschefen föreslår en höjning av anslaget från 1 800 000 kr. till 1 950 000 kr. Anslagsökningen är dock större än 150 000 kr., enär anslaget för innevarande budgetår för garnisonsväxlar i Uppsala och Boden m. m., 235 100 kr., icke erfordras för nästa budgetår.

För behov av garnisonsväxlar i Skövde och Örebro äskas nu sammanlagt 164 000 kr. samt för utbyte av äldre växelanläggningar 64 635 kr. eller sammanlagt 228 635 kr.

Med hänsyn till bl. a. det ansträngda statsfinansiella läget bör enligt vår uppfattning nyanläggningarna i Skövde och Örebro uppskjutas t. v.

Punkt 30. Armén: Övriga expenser m. m.

Detta anslag föreslås höjt med 100 000 kr. till 985 000 kr. Anslaget bör under nuvarande läge icke höjas med mer än 50 000 kr.

Punkt 94. Flygvapnet: Bränsle m. m.

Anslaget har av departementschefen föreslagits uppräknat med 2 050 000 kr. till 8 150 000 kr. Med samma motivering som ovan i anslutning till punkt 28 föreslår vi en reducering av anslaget med 420 000 kr.

Punkt 153. Engångsanskaffning av musikinstrument.

Anslaget är i enlighet med arméintendenturförvaltningens förslag uppfört med oförändrat 200 000 kr.

Med hänsyn till vad vi ovan anfört beträffande det statsfinansiella läget samt de betydande reservationer, som finnes disponibla, föreslår vi att anslaget i stället uppföres med 100 000 kr.

De av oss här föreslagna besparingarna uppgår till sammanlagt 1 811 000 kr., vartill kommer de nedan under 4) och 5) redovisade nedprutningarna av personalförteckningarna.

Med stöd av vad vi ovan anfört hemställer vi,

att riksdagen vid sin behandling av fjärde huvudtiteln, driftbudgeten för budgetåret 1958/59, må

- 1) under *punkt 3, Förvarsdepartementet: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 5 000 kr.;
- 2) vid behandlingen av anslaget till *Försvarets civilförvaltning: Avlöningar* fastställa den av ovan föreslagna ändringar betingade avlöningsstaten att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59 samt att under förevarande punkt (4) anvisa ett förslagsanslag av 5 036 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 13 000 kr.;
- 3) under *punkt 5, Försvarets civilförvaltning: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 950 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 20 000 kr.;
- 4) vid behandlingen av anslaget under *punkt 6, Försvarets sjukvårdsstyrelse: Avlöningar* avslå Kungl. Maj:ts förslag i de av oss ovan berörda avseendena och motsva-

- rande ändringar i förslaget om ny personalförteckning, avlöningsstat och övergångsåtgärder rörande försvarets civilförvaltning samt att anvisa ett häremot svarande mindre förslagsanslag under förevarande punkt;
- 5) vid behandlingen av anslaget under *punkt 12, Arméintendenturförvaltningen: Avlöningar* uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i arméintendenturförvaltningens personalförteckning som föranledes av vad vi ovan föreslagit samt att under förevarande punkt anvisa ett häremot svarande lägre förslagsanslag;
 - 6) under *punkt 13, Arméintendenturförvaltningen: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 35 000 kr.;
 - 7) under *punkt 17, Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader* anvisa ett förslagsanslag av 16 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 4 000 kr.;
 - 8) under *punkt 28, Armén: Bränsle m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 18 700 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 1 000 000 kr.;
 - 9) under *punkt 29, Armén: Telefon m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 1 789 635 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 164 000 kr.;
 - 10) under *punkt 30, Armén: Övriga expenser m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 935 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 50 000 kr.;
 - 11) under *punkt 94, Flygvapnet: Bränsle m. m.* anvisa ett förslagsanslag av 7 730 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 420 000 kr.;
 - 12) under *punkt 153, Engångsanskaffning av musikinstrument* anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr., vilket i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag innebär en minskning med 100 000 kr.

Stockholm den 25 januari 1958

E. A. Lindblom

Per Jacobsson

Nils Aastrup
Ruth Hamrin-Thorell